

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**"Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання"
вибіркова**

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробники:	Гаватюк Л.С., асистент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент
Профайл викладача:	https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/gavatyuk-lyudmyla-stanislavivna
Контактний тел.:	+380954879616
E-mail:	l.gavatiuk@chnu.edu.ua
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Сучасні умови господарювання постійно доводять необхідність компетентного планування та прогнозування показників фінансово-господарської діяльності підприємств з метою підвищення ефективності їх функціонування. Без фінансового планування не може бути досягнутий той рівень управління діяльністю підприємства, який забезпечує йому успіх на ринку, постійне вдосконалення матеріальної бази, соціальний розвиток колективу. Ніякий інший вид планування не може мати для підприємства такого узагальнюючого, глобального значення, бо саме фінанси охоплюють усі без винятку сторони і ділянки його функціонування.

Побудова планів та прогнозів дозволяє передбачувати та враховувати суб'єктам господарювання поточні й майбутні зміни зовнішнього середовища, а також адаптувати внутрішні фактори фінансово-господарчої діяльності для свого розвитку і подальшого зростання. Дисципліна «Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання» передбачає вивчення процесу планування надходжень і використання фінансових ресурсів, прогнозування та встановлення оптимальних співвідношень у розподілі доходів підприємств. Засвоєння основних тем курсу повинно надати майбутнім фахівцям розуміння найважливіших аспектів фінансового планування та прогнозування, використання їх сучасних інструментів в умовах трансформації економіки.

Дисципліна «Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання» належить до блоку вибірових освітніх компонент, запропонованих здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

2. Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів знання основ, методів і прийомів фінансового планування і прогнозування на підприємстві, а також необхідних навичок щодо виконання робіт, які входять у компетенцію фахівця-фінансиста.

Курс «Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання» покликаний навчити здобувачів методології економічних обґрунтувань наступних подій, різноманітних методів і моделей, використання яких дозволяє планувати і оптимізувати проміжні фінансові показники діяльності суб'єктів господарювання, досягти оптимального прибутку або вартості капіталу, а також дослідження засобів статистичного аналізу для оцінки і передбачення, прогнозування динаміки економічних показників і факторів. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набутти додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширять їхні можливості для професійної самореалізації, зокрема при організації власного бізнесу.

3. Пререквізити. Для ефективного вивчення курсу «Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання» здобувачі вищої освіти вивчають його разом з курсами «Фінансування малого бізнесу та стартапів», «Фінансовий аналіз», «Інвестування».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання» сприяє поглибленню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність планувати та управляти часом.
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;
- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання:

- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем,

фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;

- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;
- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	IV	VII	3	90	2	15	30	-	-	45	-	залік
заочна	IV	VII	3	90	2	4	6	-	-	80	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.

Змістовий модуль 1. Науково-методологічні та методичні засади фінансового планування та прогнозування

Тема 1. Фінансове планування та прогнозування в системі фінансового менеджменту. Мета: розглянути сутність, мету, завдання, елементи, принципи, фінансового планування та прогнозування, з'ясувати особливості організації фінансових служб (дирекцій) на підприємствах.	12	2	2	-	-	10	12	2	2	-	-	12
Тема 2. Методологія, види та методи фінансового	11	2	-	-	-	7	11	-	-	-	-	9

планування. Мета: розглянути методологію фінансового планування, види та класифікацію методів фінансового планування, а також вивчити особливості кожного із методів планування на підприємстві.												
Тема 3. Методологічні основи фінансового прогнозування діяльності суб'єктів господарювання. Мета: розглянути сутність та класифікацію методів прогнозування, а також визначити елементи фінансового прогнозування в прийомах і засобах фінансової математики.	10	2	4	-	-	4	10			-	-	8
Тема 4. Основи бізнес-планування. Мета: розглянути цілі, завдання, принципи та роль бізнес-плану в сучасному підприємстві, а також визначити структуру та послідовність складання бізнес-плану.	10	2	4	-	-	4	10			-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	43	6	12	-	-	25	43	2	2	-	-	39
Змістовий модуль 2. Загальне планування на підприємстві та методологічні основи прогнозування його банкрутства												
Тема 5. Поточне фінансове планування.	10	2	4	-	-	6	10	2	2	-	-	8

Мета: розглянути сутність, завдання та етапи поточного фінансового планування та контролю, а також порядок складання фінансових планів на підприємстві.												
Тема 6. Оперативне фінансове планування. Контроль виконання фінансових планів. Мета: розглянути сутність, завдання та етапи оперативного фінансового планування та контроль за виконанням фінансових планів.	9		2	-	-	5	9			-	-	9
Тема 7. Бюджетне управління. Методологія бюджетування на підприємстві. Мета: розглянути сутність та переваги бюджетування діяльності підприємства, а також визначити механізм консолідації операційних бюджетів при формуванні бюджету доходів і витрат.	11	2	4	-	-	5	11			-	-	9
Тема 8. Бюджетний контроль. Мета: розглянути сутність бюджетного контролю, операційних бюджетів, бюджету доходів і витрат, визначити методiku	9	2	4	-	-	3	9		2	-	-	8

аналізу виконання бюджету руху грошових коштів та показників управлінського балансу.												
Тема 9. Методологічні основи прогнозування банкрутства та його фінансових наслідків. Мета: розглянути сутність прогнозування ймовірності банкрутства, визначити методи діагностики і прогнозування кризового стану, а також з'ясувати методичні основи прогнозування фінансових наслідків виникнення ситуації банкрутства.	8	3	4	-	-	1	8			-	-	7
Разом за змістовим модулем 2	47	9	18	-	-	20	47	2	4	-		41
Усього годин	90	15	30	-	-	45	90	4	6	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Фінансове планування та прогнозування в системі фінансового менеджменту. Завдання: 1. Розкрийте сутність та відмінності фінансового плану і прогнозу. 2. Охарактеризуйте принципи, на яких має базуватися збір, зведення і збереження інформації для фінансового планування та прогнозування. 3. Розкрийте сутність, мету та зміст фінансового планування. 4. Назвіть функціональні обов'язки і дайте коротку кваліфікаційну характеристику фінансового менеджера.	10	12

	5. Розкрийте сутність сітьового графіку, бюджету і концепції як планово-фінансових інструментів фінансового планування. 6. Охарактеризуйте класифікацію видів інформації для забезпечення фінансового планування та прогнозування. 7. Розкрийте сутність фінансового планування як функції фінансового менеджменту, методу фінансового механізму та інструменту фінансової політики. 8. Назвіть основні функції фінансової дирекції підприємства та її підрозділів.		
2	Тема: Методологія, види та методи фінансового планування. Завдання: 1. Охарактеризуйте кореляційний зв'язок між показниками та мету проведення їх аналізу. 2. Обґрунтуйте умови використання балансового методу. 3. Розкрийте сутність економіко-математичного моделювання в плануванні фінансових показників. 4. Визначте методи планування та їх класифікацію. 5. Розкрийте сутність, схему проведення, умови використання розрахунково-аналітичного методу фінансового планування. 6. Охарактеризуйте поняття експертної оцінки та порядок складання анкети для опитування спеціалістів. 7. Обґрунтуйте мережний метод планування фінансових показників, мету його проведення, область і умови використання.	7	9
3	Тема: Методологічні основи фінансового прогнозування діяльності суб'єктів господарювання. Завдання: 1. Обґрунтуйте необхідність класифікації прогнозів. Назвіть основні ознаки класифікації прогнозів. 2. Розкрийте сутність операцій компаундінгу та дисконтування. Наведіть приклади їх практичного використання. 3. Назвіть умови використання експертних (інтуїтивних) методів прогнозування. Розкрийте поняття остаточної експертної оцінки. 4. Охарактеризуйте основні методи функціонально-логічного прогнозування, розкрийте їх сутність. 5. Назвіть основні характерні ознаки методів екстраполяції.	4	8
4	Тема: Основи бізнес-планування. Завдання: 1. Назвіть характерні риси бізнес-плану. 2. Охарактеризуйте умови та принципи побудови бізнес-плану. 3. Назвіть фактори, що визначають обсяг, склад і структуру бізнес-плану, ступінь його деталізації. 4. Схематично відобразіть послідовність побудови бізнес-плану. 5. Сформулюйте мету та основне призначення фінансового розділу бізнес-плану.	4	10
5	Тема: Поточне фінансове планування. Завдання: 1. Розкрийте сутність фінансового планування на рівні суб'єктів господарювання. 2. Охарактеризуйте суть методів планування прибутку як фінансового результату діяльності до оподаткування. 3. Назвіть умови вибору засобу амортизації і розрахунку амортизації як планового фінансового джерела діяльності підприємства.	6	8

	4. Розкрийте зміст розділів фінансового плану підприємства. 5. Назвіть послідовність побудови «шахового балансу». 6. З'ясуйте можливості планування грошового обігу підприємства. Назвіть послідовність цього розділу планування.		
6	Тема: Оперативне фінансове планування. Контроль виконання фінансових планів. Завдання: 1. Визначте роль оперативного фінансового планування в системі управління підприємством. 2. Охарактеризуйте поняття «касовий план». 3. Охарактеризуйте роль і мету контролю на підприємстві. 4. Розкрийте функції контролінгу виконання фінансового плану. 5. Назвіть чинники, які створюють перешкоди для успішної організації контролінгу виконання фінансового плану на підприємстві. 6. Охарактеризуйте етапи здійснення контролю фінансового плану підприємства.	5	9
7	Тема: Бюджетне управління. Методологія бюджетування на підприємстві. Завдання: 1. Назвіть склад статей витрат бюджету загальновиробничих (непрямих) витрат. Яким чином витрати в ньому розподіляються за видами продукції? 2. Назвіть етапи формування бюджету комерційних витрат. Чи передбачається в ньому розподіл витрат на умовно-постійні та умовно-змінні? 3. Охарактеризуйте статті витрат, які формують бюджет адміністративних витрат. Хто розробляє цей бюджет? 4. Визначте послідовність розроблення бюджету доходів і витрат підприємства. 5. Обґрунтуйте методику розрахунку маржинального доходу підприємства. Яке значення має цей показник для прийняття управлінських рішень? 6. Назвіть основні цільові показники діяльності підприємства, які можливо обчислити за допомогою бюджету доходів і витрат.	5	9
8	Тема: Бюджетний контроль. Завдання: 1. Охарактеризуйте поняття «відхилення у виконанні бюджетів». Які групи відхилень виділяють та чим вони характеризуються? 2. Охарактеризуйте критерії вибору показників оцінювання діяльності центрів фінансової відповідальності. 3. Розкрийте сутність принципу контрольованості при оцінюванні діяльності центрів фінансової відповідальності. 4. Назвіть основні принципи побудови системи мотивації в бюджетуванні.	3	8
9	Тема: Методологічні основи прогнозування банкрутства та його фінансових наслідків. Завдання: 1. Охарактеризуйте методи діагностики і прогнозування кризового стану та ймовірності банкрутства. Чим відрізняються ці групи методів? 2. Назвіть переваги багатомірних статистичних моделей на відміну від інших методів дискримінантного аналізу.	1	7

	3. Розкрийте сутність розробки моделі руху грошових коштів у процесі ліквідаційної процедури. 4. Запропонуйте систему оціночних показників для експертної оцінки фінансових наслідків виникнення ситуації банкрутства.		
Усього годин		45	80

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- глосарій;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни

протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Фінансове планування та прогнозування суб'єктів господарювання» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання, глосарій і виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: два теоретичних питання по 10 балів (сумарно 20 балів), 3 тести - по 2 бали (сумарно 6 балів), задача (14 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

14 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання задачі.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильне розв'язання задачі, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичних питань білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання задачі, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питань білету або правильного розв'язання задачі, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
6	6	6	7	7	7	7	7	7	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література – основна

1. Господарський кодекс України: від 16 січня 2003 р. № 3436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: наказ від 19 січня 2006 року № 14 / Міністерство економіки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: www.nau.kiev.ua.
4. Податковий кодекс України: Закон України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua>
5. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування: навч. посібник. Львів: Компакт-ЛВ, 2005. 312 с.
6. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Київ: Ельга, 2008. 724 с.
7. Гаватюк Л.С., Ковальчук Н.О., Єрмійчук Н.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2019. 336 с.
8. Гаватюк Л.С., Ковальчук Н.О. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2020. 120 с.
9. Гаватюк Л.С., Юрій Е.О., Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Управління фінансовими активами: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2021. 168 с.
10. Гаватюк Л.С., Юрій Е.О., Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Фінансовий менеджмент у схемах і таблицях: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. 2021, 128 с.
11. Геєць В.П., Клебанова Т.С., Черняк О.Ш. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: навч. посібник. Харків: Вид-во ІНЖЕК, 2005. 396 с.
12. Касьяненко В.О., Старченко Л.В. Моделювання та прогнозування економічних процесів: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2006. 185 с.
13. Кудлак В.Я. Фінансове планування та прогнозування: курс лекцій. Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2016. 94 с.
14. Планування та прогнозування в умовах ринку: навч. посібник / під ред. проф. В. Г. Воронкової. Київ : Професіонал, 2006. 608 с.
15. Сидоренко-Мельник Г.М. Фінансове планування і прогнозування: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитномодульною системою організації навчального процесу.
16. Ставерська Т.О., Андрющенко І.С. Фінансове планування та прогнозування в підприємствах і фінансових установах: навч. посіб., вид. 2-ге, доп. Харків: ХДУХТ, 2019. 144 с.
17. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Каравела, 2008. – 352 с.
18. Салила С.Я., Дацій О.І., Несторенко Н.В., Серебряков О.В. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 420 с.
19. Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посібник / [Г.А. Семенов, В.З. Бугай, А.Г. Семенов, А.В. Бугай]. Київ: Центр учбової літри, 2007. 432 с.
20. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: навч. посібник. Львів: Новий світ - 2000, 2005. 268 с.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Верховна Рада України – <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Державна податкова служба України – <https://tax.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України – <https://www.mof.gov.ua/uk>
5. Державний комітет статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй – <https://unstats.un.org/home/>
2. Міжнародний інститут статистики (ISI) – <https://www.isi-web.org/>
3. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) – <https://www.oecd.org/>
4. Статистичний офіс Європейської співдружності – <https://ec.europa.eu/eurostat/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. Інститут глобальних стратегій – <http://www.igls.com.ua/>
2. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова – <https://razumkov.org.ua/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. Я. Мудрого – <https://nlu.org.ua/>